

Buku Panduan
MENGENAI
**ANUGERAH-ANUGERAH NEGERI
SARAWAK**
DAN
**PERATURAN-PERATURAN
MEMAKAINYA**

Siri Istiadat Bil. 1

BUKU PANDUAN

mengenai

ANUGERAH-ANUGERAH NEGERI SARAWAK

dan

Peraturan-Peraturan Memakainya

Terbitan
Pejabat Ketua Menteri,
Bangunan Tunku Abdul Rahman,
Petra Jaya,
Kuching,
SARAWAK,
1983

Cetakan Pertama 1983

(iv)

M
1168877

- 6 MAY 2005
Perpustakaan Negara
Malaysia

KANDUNGAN

Muka

PENDAHULUAN	(vii)
BAHAGIAN PERTAMA	
Anugerah-Anugerah Negeri Sarawak	1
1. Senarai Lengkap Anugerah Negeri Sarawak	2
2. Susunan Keutamaan di antara Anugerah-Anugerah Negeri Sarawak	3
3. Darjah Utama Bintang Paduka Seri Sarawak (D.P.S.S.)	4
4. Darjah Utama Yang Amat Mulia Bintang Kenyalang Sarawak	6
Pangkat Pertama — Datuk Patinggi Bintang Kenyalang (D.P.)	6
Pangkat Kedua — Datuk Amar Bintang Kenyalang (D.A.)	8
5. Darjah Yang Amat Mulia Bintang Sarawak	10
Pangkat Pertama — Panglima Negara Bintang Sarawak (P.N.B.S.)	10
Pangkat Kedua — Johan Bintang Sarawak (J.B.S.)	12
Pangkat Ketiga — Pegawai Bintang Sarawak (P.B.S.)	14
Pangkat Keempat — Ahli Bintang Sarawak (A.B.S.)	16
Pangkat Kelima — Bentara Bintang Sarawak (B.B.S.)	18
6. Pingat Pentadbiran Awam	20
Pangkat Pertama — Pingat Perkhidmatan Cemerlang (P.P.C.)	20
Pangkat Kedua — Pingat Perkhidmatan Bakti (P.P.B.)	22
Pangkat Ketiga — Pingat Perkhidmatan Terpuji (P.P.T.)	24
7. Pingat Keberanian (P.K.)	26
8. Pingat Jasa Keberanian (P.J.K.)	28

BAHAGIAN KEDUA	
Pakaian-Pakaian Rasmi dan Cara Memakai Anugerah	31
9. Ikat Pinggang dan Pedang	32
10. Pakaian-Pakaian Rasmi	36
11. Epolet dan Georget	37
12. Kalung dan Selepong	41
13. Mengguna Lencana Leher dan Bintang-Bintang Kehormatan dan Pingat-Pingat	50
14. Mengguna Darjah Kebesaran dan Bintang Yang Sama Jenis	56
15. Memakai Anugerah Negeri Beserta Dengan Anugerah Persekutuan	57
16. Memakai Bintang Kehormatan Anugerah Negara Luar	58
17. Perbezaan Cara-Cara Memakai Darjah-Darjah Kebesaran, Bintang-Bintang Kehormatan dan Pingat-Pingat Pada Waktu Malam dan Waktu Siang Dengan Pakaian-Pakaian Rasmi	59

PENDAHULUAN

Anugerah Negeri Sarawak adalah suatu pengakuan atas jasa bakti yang telah diberikan dan khidmat setia yang telah ditunjukkan. Itulah tanda penghormatan dan penghargaan Negeri kepada kita. Oleh yang demikian anugerah itu haruslah sentiasa disanjung tinggi dan diberi penghormatan, terutama dengan cara menggunakan dan memakainya dengan betul dan sempurna apabila menghadiri sesuatu majlis atau istiadat rasmi.

Penjelasan-penjelasan yang terkandung di dalam buku ini diharapkan dapat membantu kita memahami taraf kedudukan sesuatu anugerah Negeri Sarawak dan hubungannya di antara satu dengan lain.

Buku kecil ini juga dapat dijadikan sebagai rujukan bagi semua pihak yang terlibat dalam istiadat-istiadat dan di samping itu dapat pula menjadi pengetahuan am dari segi kebudayaan kita di Negeri Sarawak.

Panduan-panduan yang terkandung di dalam buku kecil ini harus dapat menerima perubahan atau penyesuaian jika sekiranya ada sesuatu yang memerlukan penyesuaian mengikut keadaan dan masa.

'HIDUP SELALU BERHIDMAT'

DATUK HAJI BUJANG MOHD. NOR
Peng. Setiausaha Kerajaan Negeri
Sarawak

BAHAGIAN PERTAMA
ANUGERAH-ANUGERAH NEGERI SARAWAK

1: SENARAI LENGKAP ANUGERAH NEGERI SARAWAK

Darjah-darjah Kebesaran dan Bintang-bintang Kehormatan dan Pingat-pingat yang merupakan Anugerah Negeri Sarawak, pada keseluruhananya, boleh dihimpunkan di bawah enam kumpulan atau jenis iaitu:—

1. Darjah Utama Bintang Paduka Seri Sarawak.
2. Darjah Utama Yang Amat Mulia Bintang Kenyalang Sarawak.
3. Darjah Yang Amat Mulia Bintang Sarawak.
4. Pingat-Pingat Pentadbiran Awam.
5. Pingat Keberanian.
6. Pingat Jasa Keberanian.

Susunan bagi semua Anugerah Negeri Sarawak di bawah Kumpulan masing-masing adalah seperti berikut:— (dalam kurungan ialah tarikh anugerah itu dizahirkan).

1 — DARJAH UTAMA BINTANG PADUKA SERI SARAWAK

Darjah Paduka Seri Sarawak	D.P.S.S.	(7.7.83)
----------------------------	----------	----------

2 — DARJAH UTAMA YANG AMAT MULIA BINTANG KENYALANG SARAWAK

Datuk Patinggi Bintang Kenyalang	D.P.	(26.6.73)
Datuk Amar Bintang Kenyalang	D.A.	(26.6.73)

3 — DARJAH YANG AMAT MULIA BINTANG SARAWAK

Panglima Negara Bintang Sarawak	P.N.B.S.	(10.7.64)
Johan Bintang Sarawak	J.B.S.	(4.5.70)
Pegawai Bintang Sarawak	P.B.S.	(10.7.64)
Ahli Bintang Sarawak	A.B.S.	(10.7.64)
Bentara Bintang Sarawak	B.B.S.	(4.5.70)

4 — PINGAT PENTADBIRAN AWAM

Pingat Perkhidmatan Cemerlang	P.P.C.	(26.6.73)
Pingat Perkhidmatan Bakti	P.P.B.	(26.6.73)
Pingat Perkhidmatan Terpuji	P.P.T.	(26.6.73)

5 — PINGAT KEBERANIAN

P.K.	(4.5.70)
------	----------

6 — PINGAT JASA KEBERANIAN

P.J.K.	(26.7.73)
--------	-----------

2: SUSUNAN KEUTAMAAN DI ANTARA ANUGERAH-ANUGERAH NEGERI SARAWAK

Susunan keutamaan bagi Anugerah-Anugerah Negeri Sarawak adalah seperti berikut:—

1. Darjah Utama Bintang Paduka Seri Sarawak (D.P.S.S.)
2. Datuk Patinggi Bintang Kenyalang (D.P.)
3. Datuk Amar Bintang Kenyalang (D.A.)
4. Panglima Negara Bintang Sarawak (P.N.B.S.)
5. Johan Bintang Sarawak (J.B.S.)
6. Pingat Perkhidmatan Cemerlang (P.P.C.)
7. Pingat Keberanian (P.K.)
8. Pingat Jasa Keberanian (P.J.K.)
9. Pegawai Bintang Sarawak (P.B.S.)
10. Pingat Perkhidmatan Bakti (P.P.B.)
11. Ahli Bintang Sarawak (A.B.S.)
12. Pingat Perkhidmatan Terpuji (P.P.T.)
13. Bentara Bintang Sarawak (B.B.S.)

3: DARJAH UTAMA BINTANG PADUKA SERI SARAWAK

DARJAH UTAMA BINTANG PADUKA SERI SARAWAK (D.P.S.S.)

Darjah Paduka Seri Sarawak ini ialah Darjah yang tertinggi sekali daripada Darjah-Darjah Kebesaran dan Bintang-Bintang Kehormatan Negeri Sarawak dan diwartakan pada 7 haribulan Julai, tahun 1983. Darjah ini mempunyai satu pangkat sahaja. Keanggotaan di dalamnya tidak terhad dan dianugerahkan kepada orang-orang yang tidak terhad dan dianugerahkan kepada orang-orang

Kenamaan yang telah dilantik menjadi Yang di-Pertua Negeri Sarawak dan Ketua-Ketua Negeri dalam Persekutuan Malaysia.

Anugerah secara Kehormat boleh dianugerahkan kepada orang-orang yang bukan warganegara Malaysia, iaitu kepada Ketua-Ketua Negara asing.

1. **KALUNG DARJAH** di perbuat daripada perak bersadur emas. Motif tengahnya berbentuk skrol Parang Ilang Sarawak dan Keris Melayu serta Bintang dan Bulan Sabit. Di sebelah bawah motif ini bertulis dalam huruf Jawi perkataan Sarawak. Kalung Darjah ini berukuran 40 mm panjang dan mengandungi motif-motif yang menggambarkan Bunga Negeri yang diukir timbul di atas bulatan enamel bertanah hijau dan dikelilingi oleh ukiran bunga bungaan daripada perak bersadur emas dan motif Parang Ilang Sarawak bersilang Keris dan dilengkungi oleh ukiran Paku Leyok. Motif-motif ini pula dirangkaikan berselang-selang dan terikat di antara satu dengan lain dengan rantai perak bersadur emas. Di bahagian tengah Kalung ini tersangkut Lencana Darjah.

2. **BINTANG DARJAH** berbentuk bintang pecah enam belas dengan lapan pancaran perak bersadur emas dan lapan pancaran perak. Berlapis di atas bintang ini terdapat bulatan enamel biru yang di tengah-tengahnya terukir timbul lambang Negeri Sarawak daripada perak bersadur emas. Bulatan biru ini pula dikelilingi oleh enamel ungu berbingkai perak bersandur emas yang di atas bertulis Cogan kata Darjah iaitu 'Hidup Selalu Berkhidmat' dalam huruf Jawi dan perkataan Sarawak dalam huruf Rumi.

3. **LENCANA DARJAH** berbentuk serupa dengan Bintang Darjah tetapi ukurannya lebih kecil daripada Bintang Darjah. Lencana ini pula bergantung pada satu motif Bunga Negeri.

4. **SELEPANG DARJAH** di perbuat daripada reben tenunan sutera berwarna ungu lebarinya 16 mm. Selepong ini mempunyai ikatan reben di hujungnya dan pada bawah ikatan ini tersangkut Lencana Darjah.

DARJAH UTAMA BINTANG PADUKA SERI SARAWAK (D.P.S.S.)

4: DARJAH UTAMA YANG AMAT MULIA BINTANG KENYALANG SARAWAK

Darjah Utama Yang Amat Mulia Bintang Kenyalang Sarawak ini mempunyai dua pangkat, diizinkan pada 26.6.73 dan diwartakan pada 30.6.73 sebagai anugerah Negeri untuk menghargai jasa-jasa kebaktian dan khidmat cemerlang kepada Negeri Sarawak.

Pangkat Pertama:

**DATUK PATINGGI
BINTANG KENYALANG
(D.P.)**

Yang terkenan sekali di antara kedua pangkat ini ialah DARJAH DATUK PATINGGI BINTANG KENYALANG dan diberi kepada mereka yang selama beberapa waktu telah menaburkan jasa cemerlang kepada Negeri Sarawak dengan penuh tanggungjawab. Mereka ini hendaklah daripada orang-orang yang mempunyai kedudukan yang tinggi serta mempunyai pengaruh (seperti ketua dalam sesbuah Negeri atau seorang Perdana Menteri). Keanggotaan dalam Darjah ini yang hidup pada satu-satu masa adalah terhad kepada

11 orang sahaja. Jumlah ini tidak termasuk keanggotaan Kehormat yang boleh diberi kepada mereka yang bukan rakyat Sarawak atau bukan warganegara Malaysia. Pangkat pertama Darjah Kebesaran Bintang Kenyalang Sarawak ini membawa gelaran "DATUK PATINGGI" dan isteri penyandang bergelar "DATIN PATINGGI".

Lambang-lambang pangkat Darjah Kebesaran ini mengandungi:—

1. KALUNG DARJAH: Kalung Darjah diperbuat daripada perak bersadur emas. Motif tengahnya ialah skrol dan bintang pecah tiga belas serta bulan sabit. Tersusun mulai dari motif tengahnya ialah motif Bunga Raya daripada enamel berwarna merah dan di antara kelopak-kelopaknya terdapat daripada enamel hijau, yang kesemuanya terletak dalam bulatan enamel putih yang berbingkai emas. Kesemuanya ada 7 biji motif yang diletak berselang-selang dengan skrol yang di atasnya terukir timbul bilah-bilah keris dan jenis-jenis parang panjang dengan sarong masing-masing. Motif Bunga Raya dan skrol ini dihubungi oleh rantai-rantai daripada emas. Daripada motif tengah kalung ini tersangkut Lencana Darjah.

2. BINTANG DARJAH: Bintang Darjah yang berbentuk pecah lima daripada emas yang bertuang dengan enamel putih, tiap-tiap satu pecahananya mengandungi tiga pancaran. Di antara pecahan-pecahan Bintang ini terletak Bunga Raya yang berwarna emas dikelilingi oleh daun daripada enamel hijau berbingkai emas. Di tengah-tengah Bintang ialah bulatan daripada enamel putih yang dikelilingi enamel biru. Di tengah-tengah bulatan enamel putih terletak bentuk kelopak Bunga Raya berwarna merah yang di atasnya terletak lambang Negeri Sarawak berwarna emas. Pada bulatan enamel biru yang mengelilingi bulatan enamel putih tertulis cogakata "HIDUP SELALU BERKHIDMAT" dan perkataan "SARAWAK".

3. LENCIANA DARJAH: Berbentuk bujur menegak bermotifkan daun fern sebagai jidarnya yang bahagian dalamnya dituang dengan enamel putih berlapis di atasnya pula ialah bentuk bujur daripada enamel biru yang berbingkai emas bertatahkan bentuk-bentuk bunga daripada emas dan di sebelah dalamnya dibuat kelok-kelok daripada enamel putih dan di tengah-tengahnya pula enamel merah yang berbingkai dan di atas enamel merah ini terletak lambang Negeri Sarawak yang berwarna emas. Keseluruhan Lencana ini bergantung kepada bulatan enamel putih yang berbingkai emas dikelilingi oleh motif-motif daun fern. Di tengah-tengah enamel putih diukir timbul bentuk Bunga Raya daripada enamel merah.

4. SELEPANG DARJAH: Selepong Darjah diperbuat daripada reben tenunan sutera berwarna merah muda, lebarnya 10 cm. Di-tengah-tengah Selepong terletak jalur berwarna biru selebar 3 mm. Enam millimeter daripada kedua tepi reben terdapat jalur-jalur putih tiap-tiap satu selebar 12 mm. Di hujung Selepong terikat reben yang daripadanya tergantung Lencana Darjah, apabila Lencana itu tidak terpakai pada Kalung.

DARJAH UTAMA YANG AMAT MULIA BINTANG KENYALANG SARAWAK
(PANGKAT PERTAMA)

DATUK PATINGGI BINTANG KENYALANG (D.P.)

DARJAH UTAMA YANG AMAT MULIA BINTANG KENYALANG SARAWAK

Pangkat kedua Darjah Utama Yang Amat Mulia Bintang Kenyalang Sarawak ialah DATUK AMAR BINTANG KENYALANG yang dianugerahkan kepada mereka yang tinggi taraf kedudukannya lagi terkenal, dan banyak membuat jasa dan khidmat cemerlang dalam berbagai lapangan untuk kepentingan Negeri Sarawak. Pengaruh mereka yang luas itu telah mereka pergunakan untuk mendatangkan kesan yang tegas bagi Sarawak. Mereka ini termasuklah Ketua Sesebuah Negeri, seseorang Menteri atau seorang tokoh yang terkemuka dalam Negeri. Keanggotaan dalam pangkat kedua Darjah Kebesaran ini terhad kepada 15 orang sahaja, dan jumlah ini tidak termasuk mereka yang bukan rakyat Sarawak yang boleh diberi anugerah ini secara kehormat (honorary). Anugerah ini membawa gelaran "DATUK AMAR" dan isteri penyandang bergelar "DATIN AMAR".

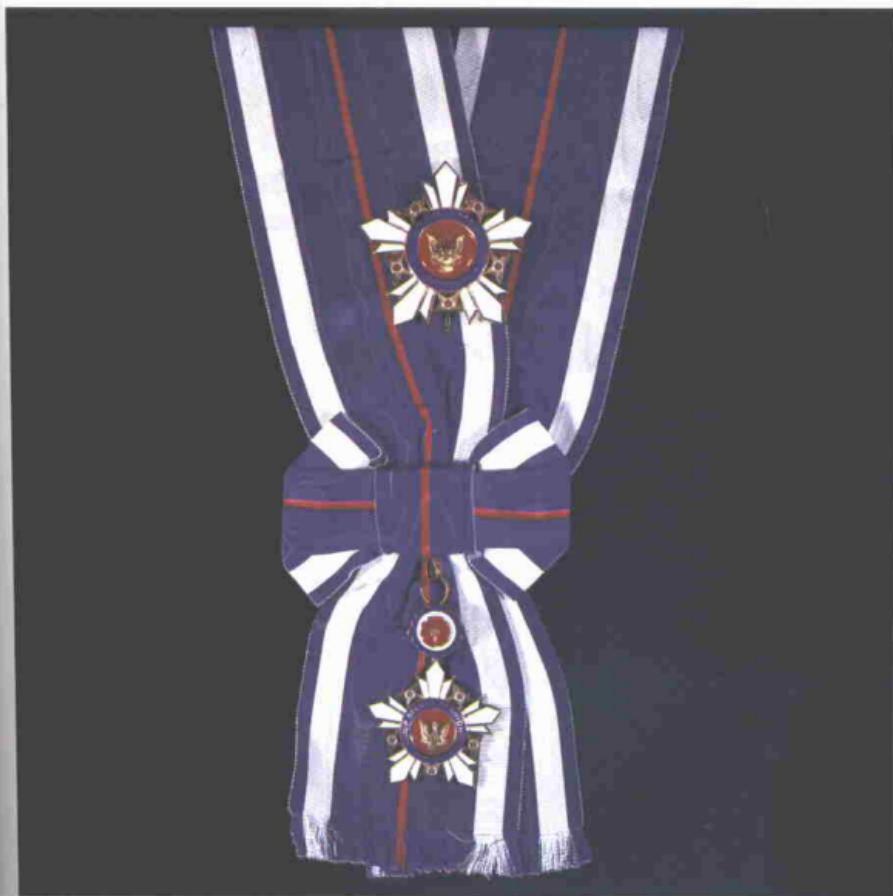
Lambang-lambang kebesaran pangkat kedua Darjah Utama Yang Amat Mulia Bintang Kenyalang Sarawak ini mengandungi:—

1. **BINTANG DARJAH:** Yang diperbuat daripada perak bersadur emas yang berbentuk Bintang pecah lima. Tiap-tiap pecahannya mempunyai tiga pancaran yang diperbuat daripada enamel putih berbingkai emas. Di antara pecahan-pecahan Bintang terdapat motif Bunga Raya daripada enamel yang terletak di atas bulatan berwarna putih dan dikelilingi duan-duan emas. Di tengah-tengah Bintang terdapat lambang Negeri Sarawak berwarna emas yang terletak dalam bulatan enamel merah yang dikelilingi oleh bulatan enamel biru. Di atas enamel biru tertulis cogakata "Hidup Selalu Berkhidmat" dan perkataan "Sarawak".

2. **LENCANA DARJAH:** Lencana Darjah berbentuk serupa dengan Bintang Darjah tetapi ukurannya lebih kecil daripada Bintang Darjah. Lencana ini pula bergantung pada satu motif Bunga Raya daripada enamel yang terletak di atas bulatan berwarna putih yang berjidak-jidak dengan enamel biru yang tepinya dibuat berkelok-kelok.

3. **SELEPANG DARJAH:** Selepang Darjah ditenun daripada sutera biru muda selebar 10 cm. Di tengah-tengah reben terdapat jalur merah lebar 3 mm. Enam millimeter daripada kedua tepi reben terdapat 2 jalur putih, tiap-tiap satu lebarnya 12 mm. Di hujung Selepang terdapat reben yang daripadanya tersangkut Lencana Darjah.

DARJAH UTAMA YANG AMAT MULIA BINTANG KENYALANG SARAWAK
(PANGKAT KEDUA)

DATUK AMAR BINTANG KENYALANG (D.A.)

5: DARJAH YANG AMAT MULIA BINTANG SARAWAK

Jenis anugerah Negeri Sarawak yang kedua ialah DARJAH YANG AMAT MULIA BINTANG SARAWAK, yang mempunyai lima pangkat. Anugerah ini diizinkan pada 10.7.64 dan diwartakan pada 24.7.64.

Pangkat Pertama:

PANGLIMA NEGARA
BINTANG SARAWAK
(P.N.B.S.)

Pangkat pertama Darjah ini, ialah untuk mereka yang mempunyai kedudukan yang tinggi lagi ternama dan telah menyumbangkan khidmat cemerlang kepada Negeri Sarawak dalam segala lapangan. Untuk melayakkkan diri, pengaruh mereka hendaklah kuat serta memberi kesan dalam apa jua lapangan mereka dan dilakukan untuk kebaikan Negeri.

Jumlah penyandang pangkat pertama ini yang hidup dalam satu-satu masa adalah dihadkan seramai 100 orang. Jumlah ini tidak termasuk jumlah anugerah kehormatan yang boleh juga diberi kepada mereka yang bukan rakyat Sarawak atau warganegara Malaysia. Penyandang pangkat pertama ini juga berhak memakai gelaran "DATUK" dan isterinya "DATIN".

Lambang-lambang kebesaran pangkat pertama Darjah Yang Amat Mulia Bintang Sarawak ini mengandungi:-

1. **BINTANG DARJAH:** Ini berbentuk bintang pecah lima daripada enamel putih berbingkai emas yang terletak di atas pancaran-pancaran emas. Berlapis di atas Bintang ini terdapat bulatan enamel merah yang di tengah-tengahnya terukir timbul lambang Negeri daripada emas. Bulatan merah ini pula dikelilingi bulatan biru berbingkai emas yang di atasnya bertulis cogankata "Hidup Selalu Berkhidmat" dan perkataan "Sarawak".

2. **SELEPANG DARJAH:** Diperbuat daripada tenunan warna biru muda yang bertepikan jalur-jalur merah muda tiap-tiap satu lebarnya 16 mm. Di tengah-tengahnya pula terdapat jalur putih yang lebarnya 6 mm. Di hujung Selepong terikat reben yang daripadanya tersangkut Lencana Darjah.

3. **LENCAKA DARJAH:** Mempunyai bentuk yang sama seperti Bintang Darjah tetapi tidak mempunyai lapisan pancaran-pancaran emas seperti yang di lapisan bawah Bintang Darjah. Lencana Darjah ini pula bergantung pada bulatan kecil enamel putih yang di tengah-tengahnya terukir timbul kelopak-kelopak Bunga Raya daripada enamel merah berbingkai emas.

DARJAH YANG AMAT MULIA BINTANG SARAWAK
(PANGKAT PERTAMA)

PANGLIMA NEGARA BINTANG SARAWAK (P.N.B.S.)

DARJAH YANG AMAT MULIA BINTANG SARAWAK

Pangkat Kedua:

JOHAN BINTANG
SARAWAK (J.B.S.)

Pangkat kedua DARJAH YANG AMAT MULIA BINTANG SARAWAK ini dianugerahkan kepada mereka yang tinggi taraf kedudukannya dan dalam beberapa tahun yang lampau telah membuat jasa cemerlang kepada Negeri yang sungguhpun tidak sebesar yang membolehkan mereka diperimbangkan untuk pangkat pertama, tetapi masih boleh dianggap istimewa. Jumlah penyandang pangkat kedua yang hidup dihadkan seramai 100 orang sahaja, tidak termasuk jumlah anugerah kehormat kepada bukan warganegara Sarawak atau warganegara Malaysia. Lambang kebesaran pangkat kedua Darjah ini mengandungi:—

1. **BINTANG DARJAH:** Pangkat kedua ini sama bentuknya dengan Bintang Darjah pangkat pertama. Ukurannya pun sama besar.

2. **LENCANA DARJAH:** Pangkat kedua ini juga sama bentuknya dengan Lencana Darjah pangkat pertama tetapi kecil sedikit ukurannya. Bagi penyandang laki-laki Lencana Darjah ini tersangkut pada Pita Darjah yang lebarnya 5 cm. Jalur merah di tepinya berukuran lebar 8 mm dan jalur putih di tengahnya ialah 3 mm lebar. Pita dibuat cukup panjang untuk dikalungkan di leher dan sebuah Bintang untuk disematkan di hadapan baju luar di rusuk sebelah kiri. Bagi penyandang wanita, Lencana Darjah disangkut atas Pita Darjah yang berbentuk reben untuk dipakai di hadapan baju luar di atas dada sebelah kiri dan sebuah Bintang untuk disematkan di bawah Pita dan Lencana tersebut iaitu di rusuk sebelah kiri.

DARJAH YANG AMAT MULIA BINTANG SARAWAK
(PANGKAT KEDUA)

JOHAN BINTANG SARAWAK (J.B.S.), yang di sebelah kiri untuk orang laki-laki dan yang di sebelah kanan pula ialah anugerah yang sama untuk wanita.

DARJAH YANG AMAT MULIA BINTANG SARAWAK

Pangkat Ketiga:
PEGAWAI BINTANG
SARAWAK (P.B.S.)

Pangkat ketiga DARJAH YANG AMAT MULIA BINTANG SARAWAK ini dianugerahkan kepada mereka yang tinggi taraf kedudukannya yang selama beberapa tahun yang lalu telah membuat jasa yang cemerlang dan penuh tanggungjawab tetapi tidaklah begitu terkemuka untuk membolehkannya mendapat anugerah pangkat kedua Darjah ini. Anugerah kehormat boleh diberi kepada mereka yang bukan rakyat Sarawak atau warganegara Malaysia. Jumlah penyandang pangkat ketiga ini tidak terhad.

Lambang kebesaran pangkat ketiga Darjah ini mengandungi:-

LENCANA DARJAH: Yang bentuk dan ukurannya sama seperti Lencana Darjah untuk pangkat kedua, tetapi pita Darjahnya kecil sedikit iaitu lebarnya 4.5 cm. Lebar jalur merah di tepinya ialah 7 mm dan lebar jalur putih di tengah pita ialah 2.5 mm. Lencana Darjah untuk laki-laki mengandungi sebuah lencana yang tersangkut pada pita dipakai di leher manakala untuk wanita mengandungi pita berikat reben di mana sebuah Lencana yang tersangkut pada pita untuk dipakai di hadapan baju luar di atas dada sebelah kiri.

DARJAH YANG AMAT MULIA BINTANG SARAWAK
(PANGKAT KETIGA)

PEGAWAI BINTANG SARAWAK (P.B.S.), yang di sebelah kiri untuk orang laki-laki dan yang di sebelah kanan pula ialah anugerah yang sama untuk wanita.

DARJAH YANG AMAT MULIA BINTANG SARAWAK

Pangkat keempat: Pangkat keempat DARJAH YANG AMAT MULIA BINTANG SARAWAK ini dianugerahkan kepada mereka yang telah membuat jasa yang banyak lagi cemerlang. Anugerah ini boleh dianugerahkan kepada bukan rakyat Sarawak atau warganegara Malaysia secara anugerah kehormat. Jumlah penyandang pangkat keempat ini tidak terhad.

Lambang anugerah ini mengandungi:-

LENCANA DARJAH: Ini sama seperti Lencana Darjah untuk pangkat ketiga dalam bentuknya tetapi kecil sedikit ukurannya. Pita Darjahnya pun kecil sedikit iaitu 4 cm lebar. Jalur merahnya 6 mm lebar dan jalur putih di tengahnya 2 mm lebar. Lencana untuk laki-laki tidak mempunyai reben, manakala Lencana wanita tersangkut pada reben, kedua-dua Lencana laki-laki dan wanita dipakai disematkan di hadapan baju luar di atas dada sebelah kiri.

DARJAH YANG AMAT MULIA BINTANG SARAWAK
(PANGKAT KEEMPAT)

Yang di sebelah kiri ialah Lambang Kebesaran AHLI BINTANG SARAWAK (A.B.S.), untuk orang laki-laki. Yang di sebelah kanan pula ialah anugerah yang sama untuk wanita.

DARJAH YANG AMAT MULIA BINTANG SARAWAK

Pangkat Kelima: Pangkat kelima DARJAH YANG AMAT MULIA BINTANG SARAWAK ini dianugerahkan sebagai menghargai jasa cemerlang kepada mereka yang kurang sedikit taraf kedudukannya daripada mereka yang layak menerima pangkat keempat Darjah ini. Anugerah ini boleh juga dianugerahkan kepada bukan rakyat Sarawak atau warganegara Malaysia secara anugerah kehormat. Jumlah penyandang pangkat kelima ini tidak terhad.

Lambang anugerah ini mengandungi:-

LENCANA DARJAH: Ini berbentuk serupa seperti Lencana untuk pangkat keempat tetapi ukurannya kecil sedikit. Pita Darjah untuk pangkat ini sama ukurannya seperti pita untuk pangkat keempat. Lencana untuk laki-laki tidak mempunyai reben manakala Lencana wanita tersangkut pada reben. Kedua-dua Lencana laki-laki dan wanita dipakai disematkan di hadapan baju luar di atas dada sebelah kiri.

DARJAH YANG AMAT MULIA BINTANG SARAWAK
(PANGKAT KELIMA)

Yang di sebelah kiri ialah Lambang Kebesaran BENTARA BINTANG SARAWAK (B.B.S.), untuk laki-laki. Yang di sebelah kanan pula ialah anugerah yang sama untuk wanita.

6: PINGAT PENTADBIRAN AWAM

Pangkat Pertama:

**PINGAT PERKHIDMATAN
CEMERLANG (P.P.C.)**

Pangkat pertama PINGAT PENTADBIRAN AWAM ini dianugerahkan kepada siapa jua pegawai awam atau pegawai yang berkhidmat dengan sebuah badan berkanun untuk mengiktiraf dan menghargai jasa dan perkhidmatan cemerlang yang diberikan kepada Negeri Sarawak.

Anugerah ini dilambangkan oleh Pingat emas yang berbentuk bulat tepinya berkelok-kelok berhiaskan bentuk pucuk rebung yang berselang-selang dengan jalur-jalur enamel putih berbingkai emas. Kedua-dua bentuk ini dihubungi motif daun fern. Di tengah-tengah Pingat ialah bulatan enamel merah bertatahkan Lambang Negeri Sarawak daripada emas dilingkungi oleh bulatan enamel biru yang berbingkai emas. Di atas tanah enamel biru ini bertulis cogankata “Hidup Selalu Berkhidmat” dan perkataan “Sarawak”.

Pingat ini tersangkut pada pita Darjah dari jalur merah lebar 18 mm yang diapit oleh dua jalur putih tiap-tiap satu lebarnya 10 mm. Di tengah-tengah jalur merah terdapat jalur kecil biru 1 mm lebarnya. Pingat ini mengandungi Lencana yang tersangkut pada pitanya untuk dipakai pada hadapan baju luar di atas dada sebelah kiri.

**PINGAT PENTADBIRAN AWAM
(PANGKAT PERTAMA)**

PINGAT PERKHIDMATAN CEMERLANG (P.P.C.)

PINGAT PENTADBIRAN AWAM

Pangkat Kedua:

**PINGAT PERKHIDMATAN
BAKTI (P.P.B.)**

Pangkat kedua PINGAT PENTADBIRAN AWAM ini dianugerahkan kepada siapa jua pegawai awam atau pegawai yang berkhidmat dengan sebuah badan berkenan kerana jasa dan perkhidmatan bakti yang diberikan kepada Negeri Sarawak.

Lambang anugerah ini serupa dengan lambang pangkat pertama (P.P.C.) dari segi bentuk dengan ukurannya. Tetapi Pingat untuk pangkat kedua ini diperbuat daripada perak. Pingat ini mengandungi Lencana yang tersangkut pada pitanya untuk dipakai pada hadapan baju luar di atas dada sebelah kiri.

**PINGAT PENTADBIRAN AWAM
(PANGKAT KEDUA)**

PINGAT PERKHIDMATAN BAKTI (P.P.B.)

PINGAT PENTADBIRAN AWAM

Pangkat Ketiga:

**PINGAT PERKHIDMATAN
TERPUJI (P.P.T.)**

Pangkat ketiga PINGAT PENTADBIRAN AWAM ini dianugerahkan kepada siapa jua pegawai awam atau pegawai yang berkhidmat dengan sebuah badan berkenan kerana jasa dan perkhidmatan cemerlang yang diberikan kepada Negeri Sarawak.

Lambang anugerah pangkat ketiga ini juga serupa dengan lambang-lambang pangkat pertama dan kedua dari segi bentuk dan ukurannya. Akan tetapi Pingat untuk pangkat ketiga ini diperbuat daripada gangsa. Pingat ini mengandungi Lencana yang tersangkut pada pitanya untuk dipakai pada hadapan baju luar di atas dada sebelah kiri.

PINGAT PENTADBIRAN AWAM
(PANGKAT KETIGA)

PINGAT PERKHIDMATAN TERPUJI (P.P.T.)

7: PINGAT KEBERANIAN

PINGAT KEBERANIAN (P.K.)

Keberanian yang cemerlang atau telah menjalankan tugas-tugas dengan sangat berani dalam Negeri Sarawak.

Sekiranya seseorang yang pernah menerima pingat itu menunjukkan lagi keberanian hingga menjadikannya layak menerima pingat tersebut lagi maka keberanian selanjutnya yang telah dilakukan itu hendaklah dilambangkan dengan satu palang (bar) yang disematkan kepada pita pingat itu dan bagi tiap-tiap satu keberanian yang dilakukan pula satu palang lagi ditambahkan.

Lambang anugerah ini ialah sebuah pingat yang berbentuk pancaran putih daripada enamel yang di tengah-tengahnya bulatan enamel merah tua. Terukir secara timbul atas bulatan ini ialah bentuk bunga padi dan keris bersilang dengan parang panjang yang menjunjung Lambang Negeri.

Pingat ini tersangkut pada Pita merah, lebar 38 mm. Lima millimeter dari kedua tepinya terdapat jalur-jalur putih tiap-tiap satu lebarnya 5 mm. Di tengah-tengahnya pula terdapat jalur biru selebar 1 mm.

Pingat ini mengandungi Lencana yang tersangkut pada pitanya untuk dipakai pada hadapan baju luar di atas dada sebelah kiri.

PINGAT KEBERANIAN (P.K.)

8: PINGAT JASA KEBERANIAN

**PINGAT JASA
KEBERANIAN
(P.J.K.)**

Pingat Jasa Keberanian dianugerahkan kepada sesiapa jua orang selain daripada anggota-anggota Pasukan Angkatan Bersenjata Malaysia dan Pasukan Polis diRaja Malaysia yang telah menunjukkan sesuatu keberanian dalam Negeri Sarawak.

Sekiranya seseorang yang pernah menerima pingat itu menunjukkan keberanian hingga menjadikannya layak untuk menerima pingat tersebut lagi maka keberanian selanjutnya dilambangkan oleh satu palang (bar) disematkan pada pita pingat yang pertama itu dan bagi tiap-tiap satu keberanian yang dilakukannya pula satu palang lagi ditambahkan.

Lambang anugerah ini berupa Pingat berbentuk pancaran putih yang diperbuat daripada enamel. Di tengah-tengahnya ialah Lambang Negeri Sarawak di atas tanah merah daripada enamel, dikelilingi bulatan enamel biru berbingkai emas. Di atas enamel biru ini bertulis cogankata “Hidup Selalu Berkhidmat” dan perkataan “Sarawak”.

PINGAT JASA KEBERANIAN (P.J.K.)

BAHAGIAN KEDUA

PAKAIAN-PAKAIAN RASMI

dan

CARA MEMAKAI ANUGERAH

Ikat Pinggang Pedang Datuk Patinggi Bintang Kenyalang (D.P.) dan Datuk Amar Bintang Kenyalang (D.A.)

IKAT PINGGANG DAN PEDANG DARJAH PANGLIMA NEGARA BINTANG SARAWAK (P.N.B.S.)

Cara memakai ikat pinggang untuk memakai pedang Datuk, daripada DARJAH PANGLIMA NEGARA BINTANG SARAWAK (P.N.B.S.):—

- (a) Pakai ikat pinggang untuk memakai pedang itu terlebih dahulu sebelum memakai baju jacket biru iaitu seperti gambar di atas.
- (b) Pada ikat pinggang itu tergantung satu sarong kanvas pembawa pedang (Scabbard) di mana pedang P.N.B.S. akan disarangkan apabila hendak memakainya dan tentukan sarong kanvas (Scabbard) itu tergantung tepat di rusuk kiri.
- (c) Selepas memakai ikat pinggang tersebut itu baharulah memakai baju jacket biru, kemudian tentukan pula sarong kanvas (Scabbard) itu bertentangan lubangnya dengan lubang baju jacket biru yang telah disediakan di rusuk kiri baju jacket biru itu.
- (d) Kemudian sisipkan pedang P.N.B.S. itu melalui lubang baju jacket biru dan terus ke sarong kanvas itu di dalam baju jacket biru.

Nota

Apabila bergerak atau berjalan, sarong pedang itu dipegang dan diangkat sedikit dengan tangan kiri.

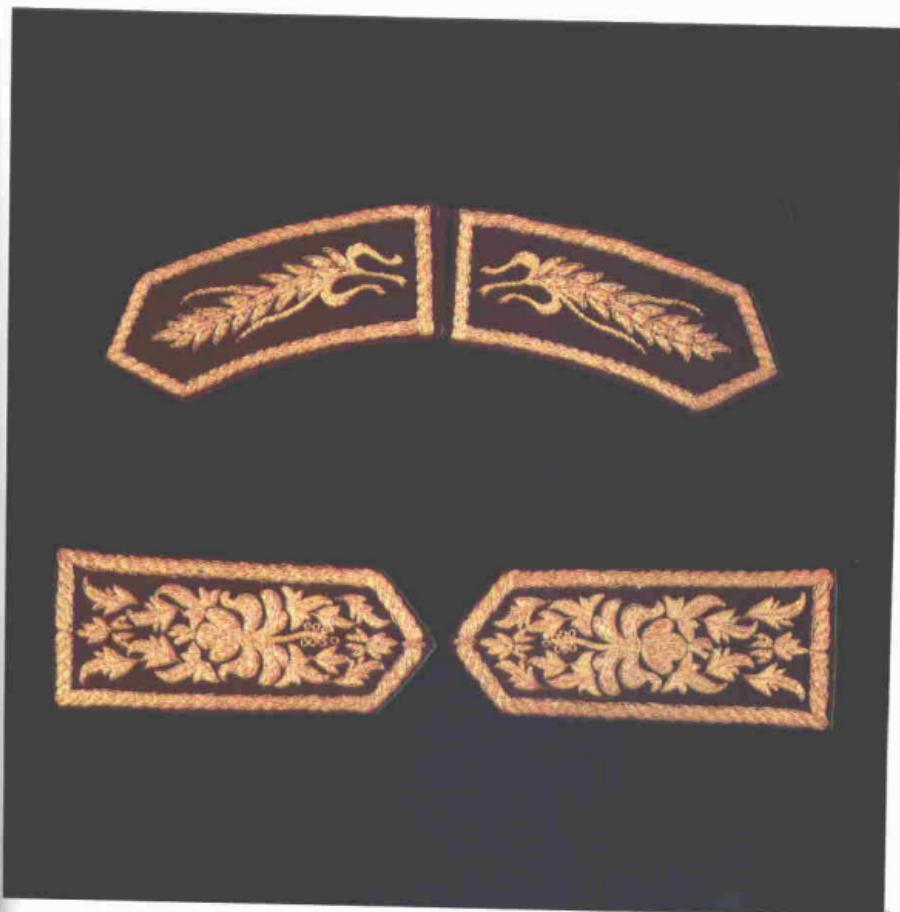
Ikat Pinggang Darjah Panglima Negara Bintang Sarawak (P.N.B.S.)

10: PAKAIAN-PAKAIAN RASMI

Mengikut peraturan semua lambang bagi Darjah-darjah Kebesaran, Bintang-bintang Kehormatan dan Pingat-pingat Negeri Sarawak hendaklah dipakai dengan pakaian rasmi. Pakaian-pakaian rasmi termasuklah:-

1. Pakaian Kebangsaan Rasmi yang lengkap, iaitu baju Melayu berleher cekak musang, berseluar, bersamping, berbengkong dan bertengkolok serta berkeris. (Pada waktu siang sebarang warna baju boleh dipakai. Warna hitam hendaklah dipakai pada waktu malam; keris tidak boleh dipakai pada waktu malam).
2. Pakaian Istiadat Yang Dipertua Dewan Undangan Negeri, Menteri-menteri dan Menteri-menteri Muda.
3. Pakaian-pakaian Istiadat Darjah Kebesaran untuk D.P., D.A., dan P.N.B.S.
4. Pakaian Seragam anggota Angkatan Tentera dan Pasukan Polis diRaja.
5. Pakaian Seragam Pegawai-pegawai Kanan Kerajaan; dan
6. "Mess Kit" untuk Majlis Rasmi Malam.

11: EPOLET DAN GEORGET

Epolet (hiasan bahu) dan Georget (hiasan leher) untuk pakalan seragam DATUK PATINGGI BINTANG KENYALANG (D.P.), DATUK AMAR BINTANG KENYALANG (D.A.) dan PANGLIMA NEGARA BINTANG SARAWAK (P.N.B.S.)

Epolet (hiasan bahu) dan Georet (hiasan leher) untuk pakaian seragam bagi Menteri-Menteri dan Menteri-Menteri Muda

Epolet (hiasan bahu) dan Georget (hiasan leher) untuk pakaian seragam bagi pegawai-pegawai kanan Kerajaan.

12: KALUNG DAN SELEPANG

KALUNG bagi sesuatu Darjah Kebesaran, hanya boleh dipakai pada hari-hari yang dinamakan "Hari Kalung" iaitu:-

1. Hari Istiadat Penyampaian Darjah-darjah Kebesaran dan Bintang-bintang Kehormatan oleh Tuan Yang Terutama Yang di-Pertua Negeri.
2. Hari Istiadat Pembukaan Majlis Dewan Undangan Negeri.
3. Hari Istiadat Mengadap yang ditentukan oleh Jabatan Ketua Menteri.
4. Hari Istiadat Perlantikan Tuan Yang Terutama Yang di-Pertua Negeri.

Apabila memakai Kalung bagi sesuatu Darjah Kebesaran, Selepan Darjah Kebesaran itu tidak boleh dipakai bersama, tetapi Selepan bagi Darjah Kebesaran yang lain boleh dipakai jika seseorang itu ada mempunyai Darjah Kebesaran yang lain. Jika seseorang itu telah dikurniakan lebih dari pengurniaan yang mengandungi Kalung, hanya satu Kalung sahaja boleh dipakai pada satu-satu masa.

KALUNG hendaklah dipakai terletak di atas kedua bahu tergantung sama tinggi di paras dada dan di paras belakang dengan Lencana Darjah tergantung di tengah-tengah dada. Jika memakai pakaian seragam, Kalung itu hendaklah disusup di bawah epolet.

Bintang bagi sesuatu Darjah Kebesaran hendaklah disematkan di sebelah kiri dada lebih kurang di atas rusuk. Tidak lebih daripada tiga buah Bintang boleh dipakai pada satu-satu masa. Apabila satu Bintang sahaja dipakai, ia disematkan di tengah-tengah saku atau baju dengan penjuru Bintang yang paling atas sekali bertemu dengan butang baju terletak kira-kira suku inci dari mulut saku atau di tempat yang lebih kurang seperti itu bagi baju yang tiada mempunyai saku atas. Apabila dua Bintang digunakan, Bintang yang kedua itu diletakkan di bawah Bintang pertama tadi.

Apabila tiga Bintang dipakai, Bintang yang kedua dan ketiga itu hendaklah disematkan sama bahagi di bawah Bintang yang pertama hingga menjadi bentuk tiga segi iaitu dengan Bintang terkanan sekali di atas dan yang kedua kanan di bawah sebelah kanan iaitu lebih hampir dengan tengah dada. Sekiranya cara ini mengganggu pemakaian Selepan, Bintang pertama dan kedua boleh diletakkan sebaris dengan Bintang yang terkanan lebih hampir dengan tengah dada, manakala Bintang yang ketiga diletakkan di sebelah bawah.

SELEPANG bagi DARJAH UTAMA BINTANG PADUKA SERI SARAWAK (D.P.S.S.) hendaklah disangkut pada bahu kiri dan diselepangkan membawa ke pinggang kanan. Lencana Darjah tersangkut pada bawah ikatan reben di hujung selepan dengan lencananya terletak tepat pada jalur seluar.

Apabila selepan bagi DARJAH UTAMA BINTANG PADUKA SERI SARAWAK (D.P.S.S.) dipakai dengan Pakaian Rasmi waktu malam, selepan hendaklah dipakai di bawah "Mess Kit" tersangkut di bahu kiri dan diselepangkan membawa ke pinggang kanan. Lencana Darjah digantung di bawah ikatan reben di hujung Selepan di paras pinggang.

Apabila selepan bagi DARJAH UTAMA BINTANG PADUKA SERI SARAWAK (D.P.S.S.) digunakan dengan pakaian-pakaian seragam hendaklah disusupkan di bawah epolet dan apabila dipakai dengan Pakaian Kebangsaan Rasmi, Selepan hendaklah dipakai tersusup di bawah bengkong.

SELEPANG bagi Darjah DATUK PATINGGI BINTANG KENYALANG (D.P.), Darjah DATUK AMAR BINTANG KENYALANG (D.A.) dan Darjah PANGLIMA NEGARA BINTANG SARAWAK (P.N.B.S.) hendaklah disangkut pada bahu kanan, dan diselepangkan membawa ke pinggang kiri. Lencana Darjah tersangkut pada bawah ikatan reben di hujung Selepang dengan lencananya terletak tepat pada jalur seluar.

Apabila Selepang bagi Darjah DATUK PATINGGI BINTANG KENYALANG (D.P.), Darjah DATUK AMAR BINTANG KENYALANG (D.A.) dan Darjah PANGLIMA NEGARA BINTANG SARAWAK (P.N.B.S.), dipakai dengan Pakaian Rasmi Waktu Malam, Selepang hendaklah dipakai di bawah "Mess Kit" tersangkut di bahu kanan dan diselepangkan membawa ke pinggang kiri. Lencana Darjah digantung di bawah ikatan reben di hujung Selepang di paras pinggang.

Apabila Selepang digunakan dengan pakaian seragam hendaklah disusupkan di bawah epolet dan apabila dipakai dengan Pakaian Kebangsaan Rasmi, Selepang hendaklah dipakai tersusup di bawah bengkong.

Cara memakai Kalung Darjah, DATUK PATINGGI BINTANG KENYALANG (DP) bersama dengan Bintangnya tetapi tiada memakai Selepas Darjah itu dengan Pakaian Kebangsaan Istiadat. Kalung mestilah dipakai terletak di atas kedua bahu tergantung sama tinggi di paras dada dan di paras belakang dengan Lencana Darjah tergantung di tengah-tengah dada, dan Bintang Darjah disematkan di sebelah kiri dada lebih kurang di atas rusuk.

Cara memakai Kalung Darjah, DATUK PATINGGI BINTANG KENYALANG (DP) bersama dengan Bintangnya tetapi tidak memakai Selepas Darjah itu dengan pakaian Seragam Istiadat. Perhatikan Lencana Kalung tergantung pada paras dada dan tidak ke bawah kerana Kalung diletakkan sama tinggi di hadapan dan di belakang.

Cara memakai Kalung bersama Selepong dan dua Bintang. Kalung yang dipakai ialah Darjah (D.P.) dan Bintangnya, manakala Selepong ialah dari Darjah P.N.B.S. dan Bintangnya.

Apabila memakainya dengan pakaian Kebangsaan Istiadat, Selepong hendaklah dari bahu kanan membawa ke pinggang kiri dan tersusup di bawah bengkong.

Cara memakai Kalung Darjah, DATUK PATINGGI BINTANG KENYALANG (D.P.) bersama dengan Bintangnya dan Selepasng. Selepasng yang dipakai ialah Selepasng Darjah PANGLIMA NEGARA BINTANG SARAWAK (P.N.B.S.) dari Darjah Yang Amat Mulia Bintang Sarawak serta Bintangnya. Apabila memakainya dengan pakaian seragam Istiadat Kalung itu disusupkan di bawah Epolet di kiri kanan bahu. Kalung mestilah terletak di atas bahu dan tergantung sama tinggi di paras sebelah dada dengan paras sebelah belakang dan Bintang Darjah yang tertinggi sekali diletakkan lebih atas daripada Bintang Darjah yang lain.

Cara memakai Selepong, satu Bintang dan satu Lencana Leher. Selepong yang dipakai dalam gambar ini ialah Selepong Darjah DATUK AMAR BINTANG KENYALANG (D.A.) dan Bintangnya. Lencana Leher ialah Lencana JOHAN BINTANG SARAWAK (J.B.S.)

Cara memakai tiga Bintang dengan pakaian seragam. Selepas dipakai dalam gambar ini ialah Selepong (D.A.) dan bintang-bintang ialah dari Darjah-darjah D.A., P.N.B.S. dan P.S.D. (misalnya bagi sesiapa yang telah menerima Darjah P.S.D. dari Persekutuan atau Darjah Kebesaran dari negeri-negeri seperti S.P.N.S. dari Negeri Selangor).

Cara memakai Selepong dan satu Bintang. Selepong dan Bintang yang dipakai dalam gambar ini ialah Darjah PANGLIMA NEGARA BINTANG SARAWAK (P.N.B.S.)

13: MENGGUNA LENCANA LEHER DAN BINTANG-BINTANG KEHORMATAN DAN PINGAT-PINGAT

LENCANA LEHER dipakai tergantung pada pita pendek lebih kurang seinci dari kaki leher apabila dipakai dengan Pakaian Kebangsaan Istiadat atau Pakaian Seragam Istiadat. Jika dipakai dengan pakaian majlis rasmi malam atau "Mess Kit" Lencana itu hendaklah tergantung pada pita di bawah "bowtie". Hanya tiga Lencana leher boleh dipakai pada satu-satu masa (di waktu siang) dengan yang terkanan sekali digantung di sebelah atas. Dalam Majlis Malam hanya satu Lencana Leher dipakai.

BINTANG-BINTANG KEHORMATAN DAN PINGAT-PINGAT hendaklah dipakai di atas dada sebelah kiri tergantung pada pitanya, dan jika lebih dari satu hendaklah disusun teratur dengan lurus dan yang terkanan sekali lebih hampir dengan tengah dada. Semua Bintang Kehormatan dan Pingat hendaklah dipakai dengan permukaan sebelah hadapannya mengadap keluar.

Jika pita-pita Bintang atau Pingat itu disusun bergantung pada satu palang panjang, hendaklah ia dibuat bertindih antara satu dengan lain hingga tiada renggang barang sedikit pun. Palang panjang itu pula hendaklah tidak lebih dari 6 inci dan disematkan sama tengah supaya duduknya kaki Bintang-bintang Kehormatan dan Pingat-pingat itu betul di atas butang baju atau di tempat yang lebih kurang sama bagi baju yang tiada berbutang seperti baju Melayu. Apabila Bintang-bintang atau Pingat-pingat yang tersangkut pada satu palang panjang itu terlalu banyak, hendaklah ia disusun bertindih kasih dengan permukaan bintang atau pingat yang terkanan sekali kelihatan jelas.

Apabila dipakai bersama-sama Bintang Darjah Kebesaran Bintang-bintang Kehormatan dan Pingat-pingat hendaklah diletak pada sebelah atas Bintang Darjah Kebesaran itu.

Bintang-bintang Kehormatan dan Pingat-pingat ukuran biasa hendaklah digunakan pada waktu siang. Apabila dipakai pada waktu malam Anak-anak Bintang (miniature) hendaklah digunakan.

Cara memakai satu Bintang dan satu Lencana Leher dengan "Mess Kit" (Pakaian Majlis Rasmi Malam). Selepas yang dipakai dalam gambar ini ialah dari Darjah DATUK PATINGGI BINTANG KENYALANG (D.P.) dan Bintang manakala Lencana Leher itu ialah J.B.S.

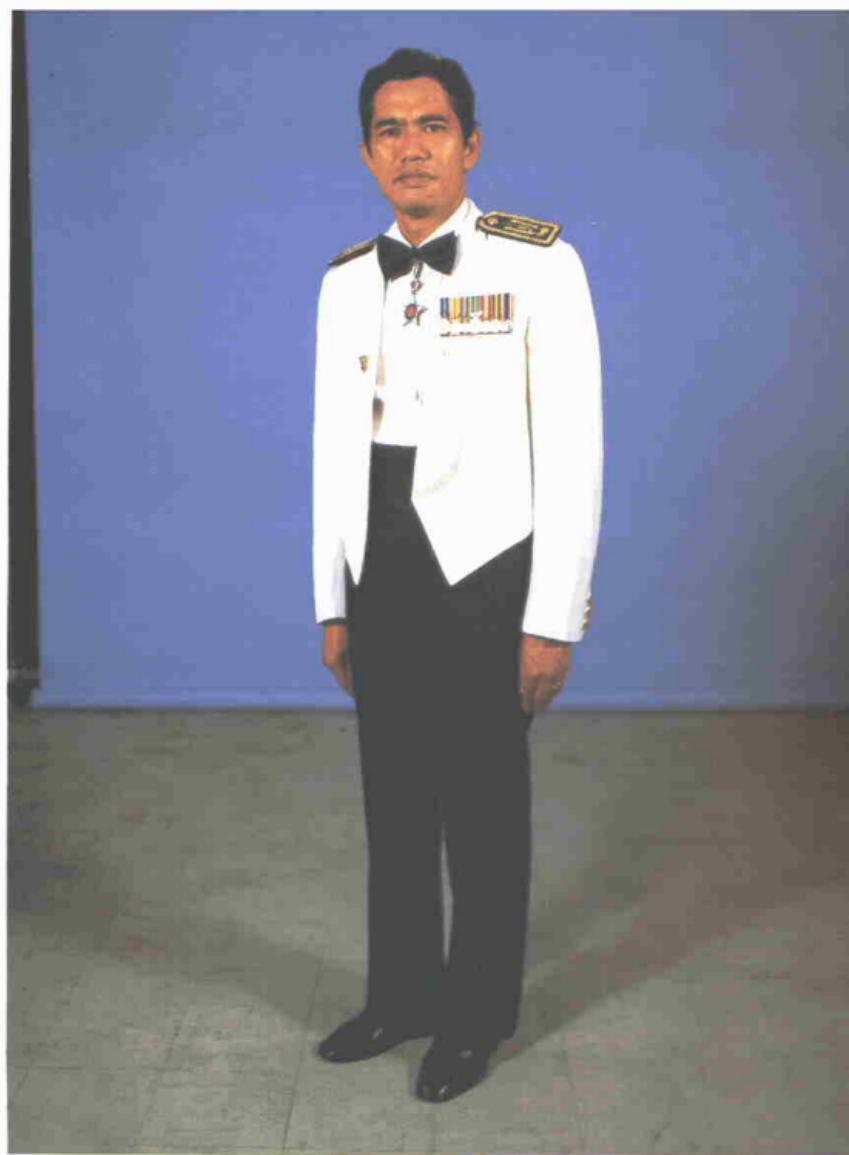
Cara memakai dua Bintang dan satu Lencana Leher dengan "Mess Kit" (Pakaian Majlis Rasmii Malam). Selepas yang dipakai dalam gambar ini ialah dari Darjah DATUK AMAR BINTANG KENYALANG (D.A.). Dua Bintang Kebesaran itu ialah Bintang-bintang D.A. dan P.N.B.S. manakala Lencana Leher itu ialah J.S.D. Selepas hendaklah dari bahu kanan membawa ke pinggang kiri tetapi di atas bengkong. Pingat-pingat ialah daripada bentuk Anak Bintang (miniature).

Cara memakai satu Bintang dan satu Lencana Leher dengan Pakaian Kebangsaan Istiadat (Pakaian Majlis Rasmi Malam). Selepas yang dipakai dalam gambar ini ialah dari Darjah DATUK AMAR BINTANG KENYALANG (D.A.) dan Bintangnya, manakala Lencana Leher itu ialah J.B.S. Selepas hendaklah dari bahu kanan membawa ke pinggang kiri dan tersusup di bawah bengkong. Pingat-pingat ialah daripada bentuk Anak Bintang (miniature), tetapi keris tidak dipakai di majlis rasmi malam.

Cara memakai lebih daripada satu Lencana Leher pada satu-satu masa. Gambar ini menunjukkan pemakaian tiga Lencana leher iaitu jumlah maksima yang boleh dipakai pada satu-satu masa mengikut susunan keutamaannya J.B.S., J.M.N., J.S.D. (niisalnya bagi sesiapa yang telah menerima Darij Johan Mangku Negara (J.M.N.) dari Persekutuan dan Johan Setia Diraja (J.S.D.) dari Persekutuan).

Cara memakai satu Lencana Leher dan Anak-anak Bintang (miniature) dengan pakaian majlis rasmi malam ("Mess Kit"). Lencana yang dipakai dalam gambar ini ialah dari, JOHAN BINTANG SARAWAK (J.B.S.) serta Anak-anak Bintang kepada anugerah-anugerah yang telah diterima.

14: MENGGUNA DARJAH KEBESARAN DAN BINTANG YANG SAMA JENIS

Bagi panduan dan ingatan, apabila seseorang telah dianugerahkan dua Darjah Kebesaran atau Bintang Kehormatan Negeri Sarawak yang sama jenisnya maka hendaklah ia memakai satu sahaja, iaitu yang terkanan sekali. Akan tetapi ia boleh memakai kedua-dua anugerah itu sekiranya tidak daripada jenis yang sama. Misalnya orang yang pernah dianugerahkan (D.A.) tidaklah payah lagi memakainya apabila ia dianugerahkan (D.P.), kerana kedua-duanya daripada jenis yang sama iaitu DARJAH UTAMA YANG AMAT MULIA BINTANG KENYALANG SARAWAK. Kalau orang yang pernah dianugerahkan (J.B.S.) tidaklah payah lagi memakainya apabila ia dianugerahkan (P.N.B.S.) kerana kedua-duanya dari jenis yang sama iaitu DARJAH YANG AMAT MULIA BINTANG SARAWAK. Akan tetapi ia boleh menggunakan (J.B.S.) itu sekiranya ia dianugerahkan (D.P.) ataupun (D.A.) kerana Darjah Kebesaran yang terakhir ini ialah daripada jenis yang lain iaitu DARJAH UTAMA YANG AMAT MULIA BINTANG KENYALANG SARAWAK manakala (J.B.S.) DARJAH YANG AMAT MULIA BINTANG SARAWAK. Demikian juga apabila penyandang (A.B.S.) menerima anugerah (J.B.S.), maka (A.B.S.) itu tidaklah payah dipakai lagi kerana kedua-duanya dalam jenis yang sama iaitu jenis DARJAH YANG AMAT MULIA BINTANG SARAWAK dan demikianlah juga apabila penyandang (P.P.T.) menerima anugerah (P.P.C.), maka (P.P.T.) itu tidaklah payah dipakai lagi kerana kedua-duanya dalam jenis yang sama iaitu jenis PINGAT PENTADBIRAN AWAM. Pendek kata apabila seseorang itu menerima dua anugerah dalam satu jenis maka yang rendah daripada dua itu tidak payah dipakai lagi.

15: MEMAKAI ANUGERAH NEGERI BESERTA DENGAN ANUGERAH PERSEKUTUAN

Dari semasa ke semasa pada peringkat Negeri Sarawak, Jabatan Ketua Menteri ada mengeluarkan panduan mengenai susunan keutamaan bagi Anugerah Negeri Sarawak apabila dipakai berserta dengan Pengurniaan Persekutuan. Sebagai satu peraturan, di dalam satu-satu kelas yang sama, Anugerah Negeri Sarawak hendaklah diberi keutamaan dengan diikuti Pengurniaan-pengurniaan Persekutuan dalam kelas berkenaan mengikut tarikh pengurniaannya.

Sebagai satu contoh, misalnya Encik "X" telah dianugerahkan dengan DARJAH UTAMA YANG AMAT MULIA BINTANG KENYALANG SARAWAK (D.A.). Kemudian pada tahun berikut pula beliau menerima Darjah Kebesaran PANGLIMA SETIA MAHKOTA dari Persekutuan (P.S.M.) dan dua tahun kemudian beliau dianugerahkan pula SETIA PADUKA MAHKOTA SELANGOR (S.P.M.S.), susunan memakai ketiga-tiganya hendaklah D.A., P.S.M., S.P.M.S. Namun begitu apabila menghadiri Majlis Rasmi Kerajaan Negeri Selangor beliau boleh memberi keutamaan kepada Darjah Kebesaran Selangor itu, iaitu sebagai menghormati tuan rumah. Susunannya ialah D.A., S.P.M.S., P.S.M. (Kedudukan Darjah Kebesaran Negeri Sarawak tidak berubah). Akan tetapi sekiranya Encik "X" pernah juga lebih dahulu menerima JOHAN SETIA DIRAJA (J.S.D.) dari Persekutuan, susunan pemakaianya hendaklah D.A., S.P.M.S., P.S.M., J.S.D. kerana (J.S.D.) itu kelasnya lebih rendah dari yang lain. Sebaliknya pula bila menghadiri Majlis Rasmi Persekutuan beliau boleh memberi keutamaan kepada Darjah Kebesaran Persekutuan iaitu sebagai menghormati tuan rumah. Susunan pemakaiannya ialah P.S.M., D.A., S.P.M.S., J.S.D. (Kedudukan Darjah Kebesaran Negeri Sarawak berubah). Peraturan ini hanya mengenai Bintang-bintang dan Lencana Leher dan tidak melibatkan Bintang-bintang Kehormatan dan Pingat-pingat yang dipakai di dada.

Satu contoh lagi katakanlah Encik "X" sewaktu bertugas di Persekutuan pernah dikurniakan JOHAN SETIA MAHKOTA (J.S.M.). Kemudian beliau menerima pula dari Pulau Pinang DARJAH JOHAN NEGERI (D.J.N.). Selepas itu beliau menerima anugerah Negeri Sarawak, PINGAT PERKHIDMATAN BAKTI (P.P.B.) dan akhir sekali baru-baru ini beliau menerima JOHAN BINTANG SARAWAK (J.B.S.). Mengikut tarikh penerimaannya Bintang Kehormatan Persekutuan terlebih dahulu oleh sebab itu mempunyai kedudukan lebih kanan dari Sarawak tentang penerimaannya. Di antara dua anugerah Sarawak itu pula J.B.S. lebih tinggi kelasnya dari P.P.B. PINGAT PERKHIDMATAN BAKTI. Maka oleh yang demikian susunan pemakaianya hendaklah J.B.S., J.S.M., D.J.N., P.P.B.

Dalam sesuatu majlis rasmi Persekutuan yang diadakan atas jemputan Persekutuan yang meminta pemakaian bintang-bintang, sebagai menghormati tuan rumah Anugerah Persekutuan hendaklah dipakai lebih kanan kedudukannya dari Anugerah Negeri Sarawak semasa menghadiri majlis tersebut. Peraturan ini tidak melibatkan susunan keutamaan Bintang-bintang Kehormatan dan Pingat-pingat yang lain.

16: MEMAKAI BINTANG KEHORMATAN ANUGERAH NEGARA LUAR

Bintang-bintang Kehormatan Negara asing hanya boleh dipakai setelah dipersejui lebih dahulu oleh Tuan Yang Terutama Yang di-Pertua Negeri Sarawak dan oleh Duli Yang Maha Mulia Seri Paduka Baginda Yang Di-Pertuan Agong bagi Peringkat Persekutuan. Walau bagaimanapun apabila menghadiri majlis atau jamuan yang diadakan oleh Duta Besar atau Pesuruhjaya Tinggi Negara-negara Komanwel yang ditauliahkan ke Malaysia atau oleh Ketua-ketua Negara Asing yang ada meminta pemakaian Bintang-bintang, Bintang Kehormatan Negara Asing yang berkenaan itu sahaja boleh dipakai dengan tidak memakai Bintang Kehormatan Negeri Sarawak. Sekiranya dipakai kedua-dua jenis anugerah, Bintang-bintang Negeri Sarawak dan Persekutuan patutlah diberi keutamaan. Akan tetapi sekiranya hadir di Majlis Rasmi di Negara Asing, Bintang Negara Asing yang berkenaan hendaklah diberi keutamaan.

17: PERBEZAAN CARA-CARA MEMAKAI DARJAH-DARJAH KEBESARAN, BINTANG-BINTANG KEHORMATAN DAN PINGAT-PINGAT PADA WAKTU MALAM DAN WAKTU SIANG DENGAN PAKAIAN-PAKAIAN RASMI

Perbezaan cara-cara memakai Darjah-darjah Kebesaran, Bintang-bintang Kehormatan dan Pingat-pingat dengan pakaian Kebangsaan Rasmi dan pakaian Seragam Rasmi pada waktu siang dan waktu malam adalah seperti berikut:—

Pakaian Kebangsaan Rasmi pada waktu siang

Iaitu Baju Melayu berbutang lima, seluar Melayu bersamping, bertengkolok, berbengkong dan berkeris.

Pada pakaian tersebut akan memakai Darjah-darjah Kebesaran, Bintang-bintang Kehormatan dan Pingat-pingat ukuran biasa.

Pakaian Kebangsaan Rasmi pada Waktu malam

Pakaiannya adalah sama tetapi tiada memakai keris.

Pada pakaian tersebut akan memakai Darjah-darjah Kebesaran, Bintang-bintang Kehormatan dan Pingat-pingat yang disematkan di atas dada ukuran kecil iaitu Anak-anak Bintang (miniature) dan yang lain-lain seperti yang dipakai di leher dan yang di bawah daripada yang disematkan di atas dada di hadapan baju luar di sebelah kiri ialah ukuran biasa.

Pakaian Seragam Rasmi pada waktu siang

Iaitu berbaju jacket dengan epolet dan georget, berseluar panjang, bersongkok, berbengkong dan berpedang bagi (DP) dan (DA).

Pada pakaian tersebut akan memakai Darjah-darjah Kebesaran, Bintang-bintang Kehormatan dan Pingat-pingat ukuran biasa.

Pakaian Seragam Rasmi pada waktu malam

Ialah "Mess Kit" iaitu Monkey Jacket dengan epolet, berseluar panjang dan berbengkong tetapi tiada memakai pedang.

Pada pakaian tersebut akan memakai Darjah-darjah Kebesaran, Bintang-bintang Kehormatan dan Pingat-pingat yang disematkan di atas dada ukuran kecil iaitu Anak-anak Bintang (miniature) dan yang lain-lain seperti di leher dan yang di bawah daripada yang disematkan di atas dada di hadapan baju luar di sebelah kiri, ialah ukuran biasa.

DICETAK DI JABATAN PERCETAKAN NEGARA, KUCHING, SARAWAK.
HAJI SUHAIMI BIN MATNOR, AMN, PPB, BBS, PEMANGKU PENGARAH PERCETAKAN WILAYAH